

selvstendig å lede virksomheten fra Norge. Det er lagt særlig vekt på hensynet til effektivt myndighetstilsyn. Bestemmelsen må oppfattes som et krav om at visse beslutninger bør legges nær den fysiske aktivitet av operative og sikkerhetsmessige grunner. Dette gjelder også rettighetshavers forhold til norske myndigheter. På denne bakgrunn opprettholdes bestemmelsen.

Etter gjeldende bestemmelser kan myndighetene pålegge rettighetshaver å bruke bestemte baser for gitte felt. De forsyningstjenester basene yter, vil omfattes av regelverket for offentlige innkjøp. Oljeselskapenes kjøp av varer og tjenester fra basene kommer derfor i samme stilling som kjøp av varer og tjenester forøvrig. Da de eksisterende basene er lokalisert med henblikk på å kunne gi en rasjonell og sikker forsyningstjeneste i forhold til de ulike deler av norsk kontinentalsokkel, forventes likevel at bruk av baser i all hovedsak vil bli som i dag.

Forskriftene til petroleumsloven vil bli brakt i samsvar med de endringer som foreslås i loven.

5.2.2 Vannkraftsektoren

I industrikonsesjonsloven av 1917 har §2 enkelte bestemmelser som gir myndighetene adgang til å fastsette konsesjonsvilkår som innebærer forskjellsbehandling etter nasjonalitet. Bestemmelsene er ikke forenlige med EØS-avtalen. De har hatt liten praktisk betydning og er ikke samsvar med målet om en mer markedsbasert kraftomsetning.

Restriksjoner på handelen med energi og spesielt de legale monopolers rolle i eksport/importsammenheng er et av de områder EF-kommisjonen har tatt opp med medlemslandene. Utgangspunktet er bestemmelser i Romatraktaten tilsvarende artiklene 10, 11 og 16 i EØS-avtalen. Det er EF-kommisjonens syn at slike monopolordninger er uforenlige med EF-traktaten. Kommisjonen har bedt berørte medlemsland fremlegge nærmere opplysninger og merknader. Det er klare interessemotsetninger i denne sak, og vanskelig å forutsi det endelige resultat av den prosess som er satt i gang.

Også under en EØS-avtale vil Staten ha et ansvar for å ivareta energipolitiske mål knyttet til en rasjonell utnyttning av kraftsystemet og en tilstrekkelig og sikker energiforsyning. Kraftutveksling med utlandet er i denne sammenheng viktig. Regjeringen har i St.prp.nr.81 (1991-1992) lagt frem forslag om gjennomføringen av utenlandshandelen med kraft for å ivareta slike hensyn og samtidig ivareta intensjonene i energiloven om et mer effektivt nasjonalt kraftmarked.

Konkurranseretten som er nedfelt i artiklene 53-60 i EØS-avtalen etablerer regler for næringslivet som skal sikre at konkurransen innenfor EØS skjer på like vilkår. Bestemmelsene retter seg bl.a mot avtaler og andre ordninger mellom foretak som kan begrense eller fordreie konkurransemulighetene og dermed påvirke samhandelen landene mellom. Reglene tar videre sikte på å hindre misbruk av markedsrett. De gjelder imidlertid bare i saker der bedrifter fra minst to EØS-land er berørt. Tilsvarende forhold som bare berører bedrifter innenfor samme land behandles etter landets egen konkurranselovgivning. De kraftspørsmål som EF-kommisjonen har behandlet etter konkurranseretten kan vanskelig gi grunnlag for en vurdering av regelverkets betydning for norske forhold.

Stats støttereglene er viktige i konkurransesammenheng. Med enkelte unntak er statsstøtte uforenlig med EØS-avtalen når den kan føre til konkurransevridning og påvirke samhandelen mellom medlemslandene.

Det er et gjennomgående trekk innenfor EF og EFTA landene at el-prisene til kraftintensiv industri er betydelig lavere enn prisene til alminnelig forsyning. Forskjellen i forbruksmønster og spenningsnivå mellom forbrukergruppene tilsier da også en prisforskjell. De statskraftkontrakter vi har på dette området skiller seg i denne sammenheng ikke vesentlig fra det vi finner i de andre landene. EF-kommisjonen har frem til i dag ikke hatt vesentlige merknader til noen kraftkontrakt den har behandlet. De aktuelle sakene har imidlertid vært for spesielle til at det kan trekkes *bestemte konklusjoner* for norske forhold.

Endringer i energilovgivningen som følge av en EØS-avtale Ot.prp.nr.82 (1991-1992)

5.2 Bestemmelser i EØS-avtalen som kan anvendes på energisektoren

Romatraktaten omfatter ikke energipolitikk. Den har heller ikke egne regler for energiområdet. Men flere av traktatens bestemmelser som er innarbeidet i EØS-avtalen kan komme til anvendelse på energiområdet. Det gjelder i første rekke EØS-avtalens artikkel 4 med generelt forbud mot forskjellsbehandling ut fra nasjonalitet, artiklene 11, 12 og 13 som forbyr kvantitative begrensninger på import og eksport og alle tiltak med tilsvarende virkning, artikkel 16 som innebærer at statlige handelsmonopoler ikke skal kunne forskjellsbehandle EF- og EFTA-lands borgere når det gjelder vilkårene for kjøp og salg, artiklene 31, 34, 40 og 124 med bestemmelser om fri etableringsrett og frie kapitalbevegelser samt prinsippet om nasjonal behandling ved selskapsinvesteringer, anti-trust og konkurranseregler i artiklene 53-60 og statsstøttebestemmelsene i artikkel 61. Disse bestemmelser er drøftet nærmere i St.prp.nr.100 (1991-1992) og omtales i det følgende bare i den grad de kan berøre energisektoren.

Prinsippet om forskjellsbehandling ut fra nasjonalitet er behandlet i det foregående forsåvidt gjelder konsesjonspolitikken. Enkelte andre forhold både i petroleumsvirksomheten og kraftforsyningen kan også bli berørt av de samme bestemmelser. I endel tilfeller som er omtalt i det etterfølgende er det aktuelt å foreta lov- og forskriftsendringer.

5.2.1 Petroleumssektoren

Innen petroleumssektoren har norske oljeselskaper tidligere hatt enkelte lettelser og fordeler i forhold til utenlandske selskaper. Således har bare de utenlandske oljeselskaper måttet dekke leteomkostninger for den statlige deltakelse i oljevirksomheten. Når Staten har økt sin andel ved drivverdige funn har utenlandske selskaper fått redusert sin andel, noe norske selskaper i visse tilfeller har sluppet. Disse former for forskjellsbehandling er nå opphørt. Dagens praksis på dette området reiser ingen problemer i forhold til EØS-avtalen.

Innkjøp av varer og tjenester vil bli regulert i særskilt lov og forskrift basert på EØS-regelverket for offentlige innkjøp. Det følger av dette at innkjøp som hovedregel skal skje på basis av anbudskonkurranse og likebehandling. Dette vil utvide markedsmulighetene for norske leverandører av varer og tjenester til petroleumsvirksomheten i andre EØS-land.

Rettighetshaverne eier og disponerer produsert olje og gass i forhold til andelene i den enkelte utvinningstillatelse. Særlig når det gjelder gass har det ut fra hensynet til rasjonell ressursutnyttning og kostnader vært stort behov for samordning av produksjon, transport og salg. Det henger sammen med tekniske og transportmessige forhold. For å kunne etablere et rasjonelt opplegg for utvinning, injeksjon og transport av gass fra norsk kontinentalsokkel skal rettighetshaverne samarbeide gjennom Gassforhandlingsutvalget. Vilkårene for salg av gassen innenfor en lisens kan imidlertid variere mellom de enkelte rettighetshavere, dersom den enkelte kan

Side 6

oppnå bedre pris for sin andel av gassen, eller skal bruke gassen i egne anlegg.

Ut fra hensynet til en optimal ressursutnyttning og en fortsatt rasjonell utbygging av norsk sokkel vil det innenfor EØS-avtalens rammer, bli lagt opp til et teknisk/operativt samarbeid om gassdisponering fra norsk sokkel.

Etter petroleumsløven §48 plikter rettighetshaver bl.a å ha en organisasjon som er i stand til